

MEÄN VÄYLITTEN JA IHMISTEN PUOLESTA

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Jokiseura EU:n monivuotisesta lohien hoitosuunnitelmasta

Jatkokirje 1. MMM 14.01.2014, U 53/2011 vp Itämeren lohikannan ja kyseistä kantaa hyödyntävien kalastuksien monivuotisesta suunnitelmasta, lausunto-kierroksella keväällä 2009, annettu EP:lle 4.8.2011, Komission ehdotus 12.8.2011, ilmoitettu PECH:ssa 13.9.2011, esittelijäksi nimetty puolalainen *Marek Jòsef Gròbarczyk* 13.10.2011, käsittelyt 23.11.2011, 23.4.2012 ja 31.5.2012, hyväksytty 23:lla äänellä yhtä vastaan 11.7.2012; ainoan vastaäänen antoi Itämeren "lohikannan" suurimman alkeperävaltion Ruotsin edustaja - Suomea edusti ammattikalastajien edunajajaksi ilmoittautunut *Nils Torvalds*, mietintö annettu 17.7.2012 (*Marek Jòsef Gròbarczyk*), Neuvostossa 21.11.2012, tarkistukset 1-51 hyväksytty täysistuntoäänestyksessä 22.11.2012. – EP sai ensimmäisen lukemisensa päätökseensä 13.12.2012 ja pyysi komissiota antamaan asian uudelleen parlamentin käsiteltäväksi, mikäli se aikoo tehdä ehdotukseensa huomattavia muutoksia tai korvata sen toisella ehdotuksella.

Uutta ehdotusta pitäisi vakavasti harkita.

Tätä puoltavat seuraavat perustekijät:

Asiaa ei ole alkuunkaan käsitelty YK:n merioikeusyleissopimuksen anadromisista kannoista säättävän 66:n artiklan mukaisesti. Asiaan paremmin perehtymättömiä parlamentin jäseniä on hämännyt se, että komissio on tuonut ratkaistavaksi säännöksen yhdestä Itämeren lohikannasta ja sitä hyödyntävien kalastuksien monivuotisesta suunnitelmasta ehdolla, jossa Perämeren jokien anadromiset luonnonlohikannat on kansainvälisen merilain 66:n artiklan vastaisesti sidottu pelagisien lajien tavoin suhteelliseen vakauteen ja kiintiöjakoon rantavaltioiden kesken. Hoitosuunnitelman alkuperäinen tarkoituksena oli Itämeren alueen luonnonlohikantojen suojelun kehittäminen ja jatkosuunnitelman laatiminen

Salmon Action Plan:ille. Asia ei ole edennyt ja ollut auki jo niin monta vuotta, että merialueiden kalastus on muuttunut monin tavoin jopa lopullisesti ja hallinnollisestikin [BALTFISH] niin paljon, että asetusesitys on jo nyt vanha. Esityksen hajanaisuudesta kieli sekin, että parlamentti esittää sääntöjä myös meritaimeille, vaikka taimen ei edes ole hoitosuunnitelman kohdekalaa.

Lohen asema jokien rajallisena ja niukkana luonnonvarana on tunnustettava kansainvälisen merilain 66:n artiklan mukaisesti myös Itämeren alueen monivuotisessa suunnitelmassa. Jokien kannat ovat yksilöllisiä kantoja, joiden vahvuudet poikkeavat toisistaan suuresti. On paitsi kohtuutonta myös täysin tarpeetonta laatia suunnitelmaa näiden lohien kalastamiseksi sekakantoina merellä. Kaiken lisäksi pelkkä sääntely maksaa paljon enemmän, kuin sekakantakalastuksen tuotto tai substanssi on. – Jokiseura ehdottaa, että Itämeren lohenhoitosuunnitelmasta luovutaan ja jäsenvaltioiden toimesta siirrytään kantakohtaiseen kalastukseen. Perustelemme kantakohtaista kalastusta biologisella yliver-taisuudella, laillisuudella ja historiallisella oikeudenmukaisuudella sekä taloudellisella tuottavuudella ja keveällä hallinnolla. Lohi on yksinkertaisesti kaikilla mittareilla mitattuna paras pyytää joesta.

Mikäli komissio ei tee uutta esitystä, niin katsomme, että kannanhoitosuunnitel-massa tulee ottaa huomioon seuraavaa:

Oikeusperusta

Oikeusperustan osalta on otettava huomioon, että lohenkalastus on lainvoimaisten tuomioiden perusteella [mm. HD 15.5.1951 Pajala] osa jokilaaksojen tilojen arvoa ja kuuluu kiinteistöjen ulottuvuuteen. Kalastusoikeus on luonteeltaan omaisuudensuojaa nauttiva oikeus, jolla on perustuslain 15§ ja Euroopan Unionin perusoikeuskirjan 17§ antama suoja. **Euroopan parlamentti huomauttaa, että merioikeusyleissopimus on ollut oikeudellinen velvoite vuodesta 1994 lähtien**. Myös komissio kehotti esityksessään erityisesti ottamaan huomioon merilain 66 artiklassa olevat määräykset. Maa- ja metsätalousvaliokunta lausui seuraavasti: MmVL 13/2012: "*Vaelluskalakantojen kalastuksen säätelyn periaatteet tulee toteuttaa noudattaen YK:n merioikeusyleissopimusta, jonka V osan 66 artiklassa säädetään anadromisten kalakantojen hallinnasta muista kalalajeista erillisenä. Merioikeusyleissopimuksen mukaan Suomella ja Ruotsilla on sopimuksen mukaisina alkuperäisvaltioina suurin vastuu Itämeren lohikantojen hoidosta ja myös oikeus näiden kantojen hyödyntämiseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että komission esityksessä tämä lähtökohta otetaan toimenpiteiden perustaksi.*"

Edellä olevan perusteella on valtiosäännön 1§, 2§ ja 3§ vastaista, että valtioneuvosto [MMM] eduskunnan tahdon vastaisesti kiistää merioikeussopimuksen eli kansainvälisen merilain oikeudelliset velvoitteet tarkoituksenmukaisuusperusteella, ja katsoo, ettei Suomen etu puolla suhteellisen vakauden vael-luspoikastuotantoon perustuvaan muutokseen.

Ministeriö ottaa laajasti kantaa ns. suhteelliseen vakauteen. Nykyiset kiintiöt eivät perustu todelliseen saalishistoriaan, vaikka muistiossa sanotaan: "*Suhteellisen vakauden vakiintuneena laskentaperusteena käytetään saalishistoriaa. Vaelluspoikastuotannon käyttäminen laskentaperusteena suhteelliselle vakaudelle muuttaisi vakiintunutta käytäntöä. Merioikeusyleissopimus ei sisällä oikeudellista tai muuta velvoitetta tätä koskevalla muutoksella.* [...] Valtioneuvosto katsoo,

ettei Suomen etu puolla suhteellisen vakauden muutosta perustuen vaelluspoikastuotantoon. Asialle ei ole kannatusta ja se voisi johtaa Suomen kiintiöosuuden pienemiseen.”

Suhteellinen vakaus

Suomi esitti maa- ja metsätalousvaliokunnan aloitteesta, että lohi olisi uuden perusasetuksen yhteydessä poistettu merellisten kalojen määritelmästä artiklassa 5. Kun tämä ei mennyt lävitse, niin nykytuotoinen sovellutus suhteellisesta vakaudesta lohen osalta on purettava tällä asetuksella. **Tämä on tehtävän asetuksen tärkein oikeudellinen ja oikeudenmukaisuusulottuvuus.** MMM pitää vaikeana poikastuotannon sitomista suhteelliseen vakauteen, koska poikastuotanto vaihtelee vuosittain. Tämä on tarpeeton tekosyy, koska jokien poikastuotantotasot perustuvat jokien olosuhteisiin, jotka pysyttelevät vuosituotantotilansuuruusluokaltaan ennallaan.

Valtioneuvosto hyväksyy kannanotollaan suhteellisesta vakaudesta, sen, että esim Tanskalle kuuluu lähes sama lohikiintiö kuin Suomelle ja Ruotsille, jotka tuottavat 97% Itämerellä kalastettavasta lohesta. Tämä ei ole hyväksyttävissä. Tanskalle voi esittää pientä kiintiötä kompromissinä uudessa oikeudenmukaisessa järjestelmässä. Jos se ei heille käy, niin asialle on syytä hakea ratkaisu merilaisa säädettyssä tuomioistuimenmenettelyssä. – Tämä on tehtävä Tanskalle ja Puolalle selväksi.

Vaikka ministeriöllä ei olekaan ollut halua noudattaa merilakia, se olisi voinut ajaa lohikiintiöiden jakoperusteiden muuttamista suhteellisen vakauden sisälläkin enemmän alkuperävaltioita suosivaksi perustamalla kiintiöt todelliseen saalishistoriaan viimeisten vuosisatojen ajalta. Nyt valittu muutaman vuoden saalishistoria 1980-1990 lukujen taitteessa kuvastaa hetkellisesti rähähtänyttä viljelylohen etuoitto-oikeuteen perustunutta kalastusta. **On huomattava, että kansainvälisen merilain 66 artikla ns. kutuvaltioperiaate on säädetty korjaamaan juuri tätä vääryyttä.**

Oikeustajumme ei hyväksy sitä, että valtioneuvosto katsoo Suomen häviävän, jos siirrytään kantakohtaiseen kalastukseen kunkin alkuperävaltion toimesta. Kantakohtaisen kalastuksen kaikinpuolinen ylivertaisuus on pientä sen rinnalla, jos Suomi menettäisi muutaman lohen Ruotsin kiintiöön. Ne on sieltä helposti vaihdettavissa takaisin.

Ministeriön muistio mainitsee vain alkuperävaltion vastuut, mutta unohtaa mainitun etuoikeuden (primary interest). Alkuperävaltion asemaa korostaa 2. momentissa määrätty alkuperävaltion oikeus määrätä joistaan peräisin olevien kantojen saaliskiintiöt. Euroopan Unionilla ei ole laillista oikeutta deletoida merilain keskeisiä periaatteita.

Ainoa oikea ratkaisu on kantakohtaiseen kalastukseen siirtyminen.

Itämeren lohenkalastus ei ole yhden Itämeren lohikannan kalastusta, vaan noin kolmenkymmenen luonnonlohikannan sekakantakalastusta, jota aiotaan selkeästi jatkaa tarkasteltavana olevan hoitosuunnitelman puitteissa. Itämeren lohikannan ja kyseistä kantaa hyödyntävien kalastuksien monivuotisesta suunnitelmalla on tarkoitus luoda säännöt sekakantakalastukselle. Sekakantakalastukseen laadituissa säännöissä on kyse siitä, kuinka paljon sallitaan laillisesti varastaa sekä luonnolta, että jokivarsien kalastusoikeudenomistajilta. Lohenkalas-

tuksen osalta Unioni toimisi tehokkaimmin sallimalla lohenkalastuksen vain kantakohtaisesti joissa ja jokisuissa. Itämeren lohenkalastuksen saaliin arvo on n. 2 miljoonaa euroa. Lohenkalastukseen ei ole tarkoituksenmukaista rakentaa monia miljoonia maksavaa hallintohimmeliä vain sen vuoksi, että lohia voitaisiin kalastaa sekakantoina.

Parlamentin esitys smolttituotantotason minimistä (80%) on oikean suuntainen, mutta parhaiden jokien osalta riittämätön. Parlamentti nostaa esille kutukantatavoitteen, mutta jokikalastuksen vuoksi tulee esittää myös jokikohtaiset nousukalataavoitteet. Tätä puoltaa se, että **jokikalastus on ylivoimaisesti tuottavinta kalastusta**. Uusi YKP vaatiikin kannustimia **yhteiskunnalle suurinta etua** tarjoaville toimijoille.

Ministeriön muistiossa painottuu lohien mahdollisimman suuri surmaaminen suomalaisten toimesta merellä. Ministeriön perusmuistion mukaan Euroopan komissio on esittänyt toiveenaan Suomelle ja Ruotsille haluavansa näiden maiden yhdessä yrittävän löytää malli lohien monivuotiseksi suunnitelmaksi ottaen huomioon EU:n kalastuspolitiikan reformin vaikutukset kuten alueellistamisen. Vihdoinkin tunnustetaan se, että Suomi ja Ruotsi tuottavat 97% Itämerellä pyydetävästä lohesta. Tämä on myönteistä. Ruotsin mallin mukaisesti ministeriö esittää aluekohtaisia kiintiöitä lohenkalastukseen. Tämä voisi olla askel kohti kantakohtaista kalastusta.

Valtioneuvosto kannattaa myös ehdotusta istutettujen lohien eväleikkausten pakollisuudesta. Tämä ei silti saisi mahdollistaa eväleikkattujen lohien valikoivaa hyödyntämistä siellä missä suurin osa kaloista on rasvaevällisiä luonnonkaloja. Kesän 2014 lohikuolemissa Tornionjoella oli Eviran mukaan mahdollisesti kyse kaloille käsittelyssä tulleista vaurioista.

Sekakantakalastus ei paitsi turvaa kalakantoja, mutta luo turhia kustannuksia. Itämeren lohenhoitosuunnitelmaa ei tarvita, jos siirrytään kansalliseen kalastukseen kunkin joen kantoja kalastaen kestävästi mukaisesti. Unionilla on selkeä tarve parantaa suhteellista kilpailukykyään. Askel siihen suuntaan olisi turhan sääntelyn poistaminen

Uusi YKP on määrännyt poisheittokiellon, jonka johdosta valikoimattomia pyyntitapoja tulee välttää. Euroopan parlamentti on tältä osin yhtynyt maa- ja metsätalousvaliokunnan ehdotukseen lohien ajosiimakalastuksen kieltämiseksi. Tästä pitää nyt ehdottomasti pitää kiinni, vaikka valtioneuvoston kanta ei suoraan tue tätä.

Suomen tulee viimeinkin lopettaa lohenpyyntimaaottelu Ruotsin kanssa ja ryhtyä molempia maita hyödyttävään yhteistyöhön. Ruotsin pyrkimyksiä kantakohtaiseen kalastukseen todistaa Ruotsin viime vuosina suorittamat kiintiöjaot alueisiin, joten lohi on käytännössä Suomen käsissä. Olemme täysin vakuuttuneita siitä, että Suomi ja Ruotsi saisivat enemmistön kannalleen myös EU:ssa, mikäli vain poliittista tahtoa olisi. Suomen tahto on ratkaiseva siinä, hoidetaanko lohenkalastus tulevaisuudessa Itämeren alueellakin kotijokiperiaatteella niin kuin muuallakin maailmassa. Suomen ei pidä piiloutua Puolan ja Tanskan selkiin taakse.

On jo korkea aika tunnustaa se tosiseikka, että lohi on jokinen luonnonvara, jonka kalastushistoria on jokikalastuksessa. Lohen todelliset asianomistajat ovat lohijokivarsilla. Ruotsissa on tunnustettu lohenkalastus jokivartisten talojen omaisuudeksi ja kytkeytyy rannan omistukseen. Samaa todistaa Maa- ja metsätalousministeriön teettämä vasta valmistunut oikeudellinen tutkimus. Edellyttämme, että varsinaisten asianomistajien, lohijokivarsien ihmisten, etu ja mielipiteet otetaan erityisesti huomioon Unionin lohiasioista päätettäessä. Kalastuskiintiöitä koskien valtioneuvoston oikeuskansleri on kiinnittänyt huomiota jokivartisten oikeuksiin sillä perusteella, että samaa resurssia kalastetaan sekä merellä, että jokikalastuksena.

Anadromisten kalojen kalastusmahdollisuudet voidaan toteuttaa kestävästi vain kantakohtaisella kalastuksella kansainvälisen merilain 66 artiklaa noudattaen.

Tornio 4. helmikuuta 2015

Kunnioitavasti

Kalervo Aska, pj
Tornio-Muonijokiseura ry
jokiseura@tornionjoki.fi www.jokiseura.fi